

УДК 311.17:[658.27:338.45](477)

Л. Й. Созанський,*кандидат економічних наук,**старший науковий співробітник відділу розвитку виробничої сфери регіону і інвестицій,**ДУ "Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України",**E-mail: lubomir437@gmail.com*

Статистична оцінка динаміки основного капіталу промисловості України: міжрегіональні порівняння

Здійснено статистичне оцінювання динаміки основного капіталу промисловості регіонів України за двома показниками: темпом приросту необоротних активів і часткою необоротних активів у активах. Проведено ранжування регіонів України за значеннями інтегрального індексу динаміки основного капіталу.

Ключові слова: *динаміка основного капіталу, промисловість регіонів України, статистична оцінка, темп приросту необоротних активів, частка необоротних активів у активах.*

Рациональне формування виробничих засобів промислового сектору економіки є однією з найвагоміших конкурентних переваг і умов конкурентоспроможності промисловості. Запровадження зони вільної торгівлі (далі – ЗВТ) між Україною і країнами-членами Європейського Союзу посилює актуальність вивчення проблем формування і відтворення основного капіталу промисловості України, оскільки їх незадовільний стан або недостатність суттєво знижують конкурентні позиції вітчизняної промислової продукції на зовнішніх товарних ринках. Високий рівень зносу основних засобів промисловості України (76,9% у 2015 році проти 56,9% у 2013-му), зокрема переробної (75,8% проти 50,1% відповідно) [1], зумовлюють необхідність виявлення проблем та пошуку напрямів раціональнішого формування і відтворення основного капіталу.

Грунтовні дослідження теоретичних і практичних аспектів відтворення основного капіталу промисловості України в умовах ЗВТ проводяться в ДУ "Інститут економіки і прогнозування НАН України" під керівництвом В. Гейця [2–4]. Моделювання динаміки вартості та визначення проблем і напрямів модернізації основного капіталу виробничих підприємств висвітлено у працях [5–7]. Водночас аналітичні аспекти динаміки основного капіталу промислового сектору регіонів України потребують детальнішого вивчення з метою виявлення регіональних особливостей динаміки основного капіталу промисловості а також їх статистичної оцінки, що і зумовлює актуальність дослідження.

Метою статті є проведення статистичного оцінювання динаміки основного капіталу промисловості регіонів для виявлення особливостей її формування, а також здійснення міжрегіональних порівнянь.

Статистичну оцінку динаміки основного капі-

талу промисловості регіонів України здійснено за такими етапами. На першому розраховано первинні показники, що в сукупності відображають формування основного капіталу промисловості регіонів України в динаміці. Відповідно до методики інтегрального оцінювання конкурентоспроможності промислового сектору економіки регіонів України (розробленої відділом розвитку виробничої сфери регіону та інвестицій ДУ "Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України" під керівництвом С. Іщук у рамках виконання бюджетної теми "Складові підвищення конкурентоспроможності промисловості Західного регіону України в умовах вільної торгівлі між Україною і ЄС"), динаміку основного капіталу промисловості характеризують два ключові показники: темп приросту необоротних активів і частка необоротних активів у активах.

На другому етапі визначено інтегральні індекси динаміки основного капіталу промисловості регіонів шляхом нормування значень первинних показників, розрахованих на першому етапі, та їх подальшого усереднення (за середньою арифметичною). Нормування показників здійснюється згідно з Методикою розрахунку інтегральних регіональних індексів економічного розвитку, затвердженою наказом Державного комітету статистики України від 15.04.2003 р. № 114 [8].

На третьому етапі здійснено групування регіонів України за рівнем динаміки основного капіталу їх промисловості. Критерієм диференціації областей є діапазон значень розрахованих на другому етапі інтегральних індексів: перша група – це області з високим рівнем динаміки основного капіталу (значення індексу динаміки основного капіталу становить 0,67–1,00); друга група – з середнім рівнем динаміки основного капіталу (0,33–0,67); третя група – з низьким рівнем динаміки основного капіталу (0,00–0,33).

У результаті проведеного за цими етапами дослідження отримано таку аналітичну інформацію і статистичну оцінку. Визначальний вплив на динаміку основного капіталу в Україні упродовж аналізованого періоду справляв темп приросту необоротних активів. У 2013–2014 роках відбулося різке скорочення значень цього показника – на 41,8 в. п. (рис. 1, за даними [9]). Однак у 2015 році технологічна активність в Україні почала відновлюва-

тися – темп приросту необоротних активів щодо 2014 року збільшився на 4,7 в. п. Водночас частка необоротних активів у активах менше впливала на зміну динаміки основного капіталу, оскільки значення цього показника у 2011–2013 роках зросло лише на 7,6 в. п., а за наступні два роки, навпаки, зменшилося на 6,2 в. п., що свідчить про погіршення структури активів вітчизняної промисловості.

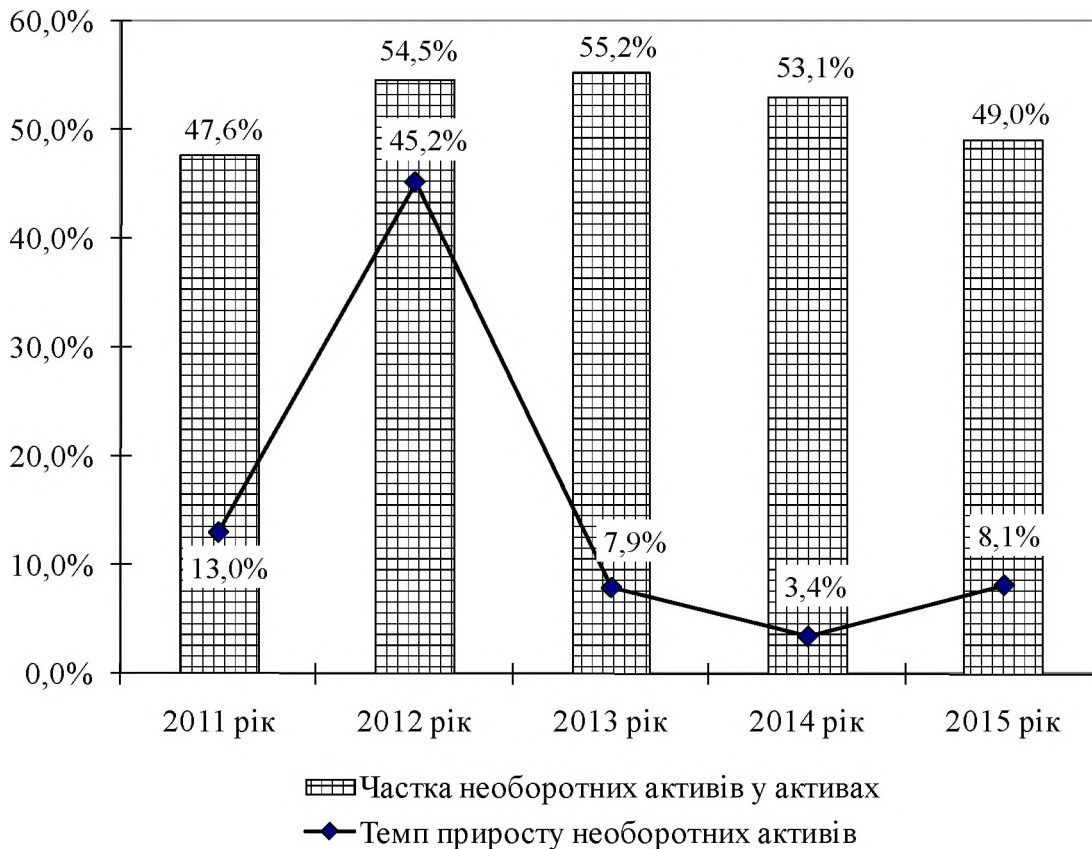

Рис. 1. Показники динаміки основного капіталу промисловості в Україні

Шляхом інтегрування значень показників темпу приросту необоротних активів і частки необоротних активів у активах розраховано індекси динаміки основного капіталу промисловості, за значеннями яких згруповано регіони України (табл. 1, розраховано автором за офіційними даними веб-сайтів Головних управлінь статистики 24-х областей України, розділ: статистична інформація / економічна статистика; без тимчасово окупованих територій Донецької і Луганської областей). Відповідно до вищезазначеної градації, для більшості областей (14-ти у 2014–2015 роках проти 11-ти у 2013-му) характерний середній рівень динаміки основного капіталу. Це свідчить про вирівнювання значень показників динаміки основного капіталу за регіонами.

У 2015 році високий рівень динаміки основного капіталу промисловості серед регіонів Украї-

ни було досягнуто лише у Миколаївській області (проти 5-ти областей – Дніпропетровської, Івано-Франківської, Запорізької, Закарпатської, Тернопільської, – у попередньому році), інтегральний індекс (I) якої порівняно з 2014 роком зріс майже на 0,7 пункта. Це було зумовлено зростанням обсягу необоротних активів у 3,5 раза і частки необоротних активів у активах на 19,7 в. п. до 63,1% (табл. 2, розраховано автором за офіційними даними веб-сайтів Головних управлінь статистики 24-х областей України, розділ: статистична інформація / економічна статистика / показники балансу підприємств за видами економічної діяльності). Як наслідок, частка Миколаївської області у структурі регіонів України за обсягом необоротних активів у 2015 році зросла до 5,33% проти 1,67% у 2014 році (табл. 3).

**Групування регіонів України за значеннями інтегрального індексу
динаміки основного капіталу промисловості**

2011 р.		2012 р.		2013 р.		2014 р.		2015 р.	
Івано-Франківська	0,795	Одеська	0,970	Тернопільська	0,915	Дніпропетровська	0,941	Миколаївська	1,000
Дніпропетровська	0,726	Івано-Франківська	0,818	Івано-Франківська	0,870	Івано-Франківська	0,782	Чернівецька	0,553
Хмельницька	0,705	Вінницька	0,766	Київська	0,840	Запорізька	0,750	Закарпатська	0,518
Запорізька	0,671	Житомирська	0,697	Чернівецька	0,786	Закарпатська	0,691	Вінницька	0,490
Чернівецька	0,654	Запорізька	0,688	Хмельницька	0,752	Тернопільська	0,691	Запорізька	0,469
Житомирська	0,623	Закарпатська	0,668	Одеська	0,750	Вінницька	0,640	Київська	0,468
Київська	0,565	Полтавська	0,617	Львівська	0,735	Київська	0,636	Одеська	0,468
Одеська	0,550	Львівська	0,604	Закарпатська	0,723	Чернігівська	0,629	Волинська	0,463
Сумська	0,527	Хмельницька	0,603	Вінницька	0,711	Житомирська	0,620	Хмельницька	0,462
Львівська	0,525	Київська	0,599	Житомирська	0,700	Рівненська	0,614	Житомирська	0,435
Закарпатська	0,524	Луганська	0,514	Чернігівська	0,675	Хмельницька	0,549	Дніпропетровська	0,411
Херсонська	0,517	Волинська	0,511	Херсонська	0,659	Волинська	0,513	Донецька	0,402
Донецька	0,513	Чернігівська	0,495	Запорізька	0,652	Чернівецька	0,510	Львівська	0,366
Черкаська	0,500	Донецька	0,476	Полтавська	0,638	Полтавська	0,508	Кіровоградська	0,353
Волинська	0,494	Дніпропетровська	0,475	Миколаївська	0,625	Львівська	0,489	Чернігівська	0,343
Тернопільська	0,468	Херсонська	0,460	Волинська	0,624	Кіровоградська	0,457	Херсонська	0,318
Луганська	0,447	Харківська	0,451	Рівненська	0,611	Одеська	0,448	Полтавська	0,313
Миколаївська	0,440	Чернівецька	0,415	Донецька	0,589	Луганська	0,424	Рівненська	0,272
Кіровоградська	0,411	Миколаївська	0,374	Дніпропетровська	0,578	Донецька	0,418	Тернопільська	0,264
Полтавська	0,404	Рівненська	0,371	Сумська	0,463	Харківська	0,317	Харківська	0,249
Вінницька	0,359	Кіровоградська	0,341	Харківська	0,435	Миколаївська	0,304	Луганська	0,231
Рівненська	0,320	Сумська	0,307	Кіровоградська	0,432	Херсонська	0,289	Сумська	0,223
Харківська	0,301	Черкаська	0,287	Черкаська	0,229	Сумська	0,174	Івано-Франківська	0,218
Чернігівська	0,207	Тернопільська	0,285	Луганська	0,219	Черкаська	0,093	Черкаська	0,069

Перша група – високий рівень динаміки основного капіталу промисловості (0,67–1,0);

Друга група – середній рівень динаміки основного капіталу промисловості (0,34–0,66);

Третя група – низький рівень динаміки основного капіталу промисловості (0,0–0,33)

Показники динаміки основного капіталу промисловості областей України

Області	2011 р.			2012 р.			2013 р.			2014 р.			2015 р.		
	Частка необоротних активів у активах	Темп приросту необоротних активів	Інтегральний індекс (I ₂₀₁₁)	Частка необоротних активів у активах	Темп приросту необоротних активів	Інтегральний індекс (I ₂₀₁₂)	Частка необоротних активів у активах	Темп приросту необоротних активів	Інтегральний індекс (I ₂₀₁₃)	Частка необоротних активів у активах	Темп приросту необоротних активів	Інтегральний індекс (I ₂₀₁₄)	Частка необоротних активів у активах	Темп приросту необоротних активів	Інтегральний індекс (I ₂₀₁₅)
Вінницька	0,461	-0,041	0,359	0,508	0,414	0,766	0,513	0,208	0,711	0,561	0,112	0,640	0,523	0,285	0,490
Волинська	0,507	0,022	0,494	0,530	0,079	0,511	0,536	0,031	0,624	0,512	0,055	0,513	0,494	0,322	0,463
Дніпропетровська	0,531	0,214	0,726	0,541	0,020	0,475	0,525	-0,014	0,578	0,550	0,414	0,941	0,497	0,001	0,411
Донецька	0,432	0,152	0,513	0,484	0,108	0,476	0,490	0,075	0,589	0,499	-0,018	0,418	0,477	0,081	0,402
Житомирська	0,563	0,066	0,623	0,589	0,209	0,697	0,576	0,058	0,700	0,557	0,100	0,620	0,521	-0,018	0,435
Закарпатська	0,496	0,068	0,524	0,532	0,261	0,668	0,579	0,086	0,723	0,569	0,152	0,691	0,554	0,241	0,518
Запорізька	0,506	0,197	0,671	0,551	0,257	0,688	0,549	0,045	0,652	0,537	0,248	0,750	0,521	0,178	0,469
Івано-Франківська	0,542	0,264	0,795	0,652	0,255	0,818	0,619	0,218	0,870	0,594	0,206	0,782	0,356	-0,173	0,218
Київська	0,512	0,084	0,565	0,512	0,210	0,599	0,551	0,319	0,840	0,545	0,130	0,636	0,528	0,126	0,468
Кіровоградська	0,355	0,167	0,411	0,358	0,143	0,341	0,362	0,112	0,432	0,410	0,134	0,457	0,457	-0,069	0,353
Луганська	0,463	0,041	0,447	0,463	0,185	0,514	0,434	-0,356	0,219	0,432	0,074	0,424	0,363	-0,150	0,231
Львівська	0,487	0,082	0,525	0,513	0,215	0,604	0,537	0,193	0,735	0,481	0,072	0,489	0,447	0,074	0,366
Миколаївська	0,449	0,056	0,440	0,412	0,099	0,374	0,450	0,213	0,625	0,434	-0,042	0,304	0,631	2,499	1,000
Одеська	0,538	0,031	0,550	0,629	0,469	0,970	0,628	0,022	0,750	0,504	0,004	0,448	0,529	0,119	0,468
Полтавська	0,404	0,087	0,404	0,464	0,306	0,617	0,485	0,158	0,638	0,458	0,121	0,508	0,404	0,047	0,313
Рівненська	0,422	-0,022	0,320	0,398	0,117	0,371	0,393	0,313	0,611	0,449	0,234	0,614	0,376	-0,001	0,272
Сумська	0,425	0,176	0,527	0,402	0,036	0,307	0,411	0,054	0,463	0,354	-0,063	0,174	0,322	0,069	0,223
Тернопільська	0,505	0,000	0,468	0,481	-0,111	0,285	0,572	0,385	0,915	0,583	0,134	0,691	0,425	-0,370	0,264
Харківська	0,388	0,011	0,301	0,370	0,254	0,451	0,389	0,060	0,435	0,371	0,051	0,317	0,345	0,070	0,249
Херсонська	0,439	0,145	0,517	0,449	0,144	0,460	0,521	0,114	0,659	0,429	-0,051	0,289	0,396	0,136	0,318
Хмельницька	0,561	0,149	0,705	0,570	0,126	0,603	0,586	0,113	0,752	0,532	0,063	0,549	0,515	0,180	0,462
Черкаська	0,269	0,383	0,500	0,267	0,218	0,287	0,281	-0,017	0,229	0,226	0,026	0,093	0,195	0,023	0,069
Чернівецька	0,598	0,044	0,654	0,586	-0,120	0,415	0,632	0,068	0,786	0,587	-0,044	0,510	0,589	0,214	0,553
Чернігівська	0,405	-0,107	0,207	0,455	0,174	0,495	0,490	0,204	0,675	0,496	0,187	0,629	0,429	0,063	0,343

Таблиця 3

Обсяг необоротних активів у промисловості

Області	2011 р.		2012 р.		2013 р.		2014 р.		2015 р.	
	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%
Вінницька	6630,3	1,25	9375,9	1,54	11326,2	1,76	12599,6	1,70	16187,3	2,00
Волинська	5947,9	1,12	6419,4	1,06	6618,9	1,03	6985,2	0,94	9231,5	1,14
Дніпропетровська	136322,3	25,64	139110,5	22,87	137157,9	21,33	193906,8	26,22	194102,2	23,99
Донецька	113370,6	21,33	125649,8	20,66	135025,9	21,00	132577,7	17,93	143264,5	17,71
Житомирська	8260,2	1,55	9983,5	1,64	10557,7	1,64	11612,0	1,57	11406,2	1,41
Закарпатська	4369,8	0,82	5511,8	0,91	5986,6	0,93	6894,6	0,93	8553,5	1,06
Запорізька	36901,9	6,94	46380,6	7,63	48467,4	7,54	60501,8	8,18	71301,0	8,81
Івано-Франківська	12055,1	2,27	15126,4	2,49	18430,8	2,87	22234,5	3,01	18380,9	2,27
Київська	36455,8	6,86	44108,5	7,25	58200,8	9,05	65760,1	8,89	74052,9	9,15
Кіровоградська	5482,6	1,03	5845,3	0,96	6875,2	1,07	9930,4	1,34	9244,4	1,14
Луганська	36836,7	6,93	43648,1	7,18	28099,8	4,37	30186,3	4,08	25661,1	3,17
Львівська	18336,3	3,45	22273,4	3,66	26582,6	4,13	28496,4	3,85	30614,4	3,78
Миколаївська	9658,6	1,82	10613,8	1,75	12869,9	2,00	12323,8	1,67	43122,3	5,33
Одеська	16369,7	3,08	24051,1	3,95	24580,7	3,82	24686,0	3,34	27619,3	3,41
Полтавська	20546,3	3,86	26836,6	4,41	31087,1	4,84	34845,6	4,71	36471,0	4,51
Рівненська	5750,8	1,08	6423,5	1,06	8433,7	1,31	10405,7	1,41	10390,8	1,28
Сумська	7082,9	1,33	7335,4	1,21	7729,9	1,20	7245,1	0,98	7746,1	0,96
Тернопільська	4328,4	0,81	3850,1	0,63	5331,1	0,83	6043,6	0,82	3805,0	0,47
Харківська	18862,1	3,55	23657,3	3,89	25069,7	3,90	26360,8	3,56	28215,0	3,49
Херсонська	4969,2	0,93	5684,4	0,93	6330,7	0,98	6009,4	0,81	6825,7	0,84
Хмельницька	7262,3	1,37	8177,3	1,34	9102,4	1,42	9679,3	1,31	11418,5	1,41
Черкаська	9085,8	1,71	11070,8	1,82	10887,7	1,69	11171,2	1,51	11431,9	1,41
Чернівецька	2899,8	0,55	2552,6	0,42	2726,2	0,42	2607,2	0,35	3164,1	0,39
Чернігівська	3820,4	0,72	4486,6	0,74	5400,9	0,84	6413,1	0,87	6817,0	0,84
Усього	531605,8	100,00	608172,5	100,00	642880,0	100,00	739476,3	100,00	809026,8	100,00

Регіони з середнім рівнем динаміки основного капіталу промисловості (14 областей України у 2015 році) можна умовно розділити на три підгрупи.

Перша підгрупа – це області зі значною динамікою основного капіталу: Вінницька, Волинська, Закарпатська, Запорізька, Київська, Одеська, Хмельницька і Чернівецька. Для промисловості цих областей характерні високі значення частки необоротних активів у активах (від 49,4% у Волинській до 55,3% у Чернівецькій) і темпу приросту необоротних активів (від 11,9% у Одеській до 32,2% у Волинській). Частка областей першої підгрупи у структурі регіонів України за обсягом необоротних активів промисловості у 2015 році сумарно становила 27,37%, із них 9,15% припали на Київську область (проти 6,86% у 2011 році) і 8,81% – на Запорізьку (проти 6,26% відповідно).

Другу підгрупу формують чотири області (Дніпропетровська, Донецька, Львівська і Чернігівська), в яких досягнуто середні й високі значення частки необоротних активів у активах промисловості (від 42,9% у Чернігівській до 49,7% у Дніпропетровській), але є низькими темпи приросту необоротних активів (від 0,1% у Дніпропетровській до 8,06% у Донецькій).

У Дніпропетровській області (лідера серед регіонів України за рівнем динаміки основного капіталу промисловості у 2014 році) у 2015-му відбулось колосальне зниження (на 41,3 в. п.) темпу приросту необоротних активів у промисловості, що, разом зі зменшенням частки необоротних активів у активах (на 5,3 в. п.), спричинило її перехід у другу групу. Частка областей другої підгрупи у структурі регіонів України за обсягом необоротних активів промисловості у 2015 році сумарно склала 46,32%, і цей показник переважно сформований Дніпропетровською (23,99%) і Донецькою (17,71%) областями.

До третьої підгрупи віднесено Житомирську і Кіровоградську області, в яких мають місце високі значення частки необоротних активів у активах промисловості (52,1% і 45,7% відповідно) за від'ємних темпів приросту необоротних активів.

Низький рівень динаміки основного капіталу промисловості у 2015 році був характерний для дев'яти областей, які умовно поділено на дві підгрупи.

Перша підгрупа – це Полтавська, Сумська і Харківська області, де спостерігалися середні значення показника частки необоротних активів у активах промисловості (від 32,2% у Сумській до 40,4% у Полтавській) і низькі значення темпу приросту необоротних активів (від 4,7% у Полтавській до 7,0% у Харківській).

До другої підгрупи віднесено Івано-Франківську, Луганську, Рівненську і Тернопільську об-

ласті, в яких середні значення частки необоротних активів у активах промисловості (від 35,6% у Івано-Франківській до 42,5% у Тернопільській), але від'ємні темпи приросту необоротних активів (від -0,1% у Рівненській до -37% у Тернопільській).

Херсонську і Черкаську області не можна віднести до жодної з виділених підгруп. Перша є лідером серед областей третьої групи – для неї характерні середні значення показників як частки необоротних активів у активах промисловості (39,6%), так і темпу приросту необоротних активів (13,6%). У Черкаській області, навпаки, найнижче серед регіонів України значення частки необоротних активів у активах промисловості (19,5%) супроводжується низьким темпом приросту необоротних активів (2,3%).

Частка областей, що увійшли до третьої групи за рівнем динаміки основного капіталу промисловості у структурі регіонів України за обсягом необоротних активів у 2015 році, сумарно становила 18,4%.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що у 2015 році почалося погравлення динаміки основного капіталу промисловості України, ключовими ознаками якого були:

- збільшення (порівняно з 2014 роком) значень показника частки необоротних активів у активах промисловості Кіровоградської, Миколаївської, Одеської і Чернівецької областей;

- відновлення (до рівня 2011 року) значень показника частки необоротних активів у активах промисловості Вінницької, Донецької, Запорізької, Київської і Полтавської областей;

- збільшення (порівняно з 2014 роком) темпів приросту необоротних активів промисловості у 12-ти областях, з яких найвище – у Миколаївській (на 254,1 в. п.), Волинській (26,7 в. п.) і Чернівецькій (25,8 в. п.);

- нарощування (порівняно з 2011 роком) темпів приросту необоротних активів у 8-ми областях, з яких найбільше – у Миколаївській (на 244,3 в. п.), Вінницькій (32,6 в. п.) і Волинській (30,0 в. п.).

Водночас ознаками гальмування динаміки основного капіталу промисловості України у 2015 році були:

- зменшення значень показника частки необоротних активів у активах промисловості 20-ти областей, з яких найбільше – у Івано-Франківській (23,8 в. п.) і Тернопільській (15,8 в. п.);

- зниження темпів приросту необоротних активів промисловості у 12-ти областях, з яких 6-ти – до від'ємних значень.

Отже, на основі результатів аналізу можна констатувати погравлення динаміки основного капіталу промисловості у південних областях України (Миколаївській і Одеській), а також частині західних (Волинській, Закарпатській, Чернівецькій) і

Вінницькій областях. Водночас у 2015 році відбулося суттєве зниження рівня динаміки основного капіталу промисловості у Дніпропетровській області та трьох областях Західного регіону (Івано-Франківській, Рівненській і Тернопільській).

Дослідження динаміки основного капіталу промисловості регіонів України, окрім наведених, варто доповнити і такими даними, як: первісна і залишкова вартість основних засобів; ступінь зносу основних засобів; коефіцієнти оновлення та ліквідації основних засобів; структура основних засобів за основними класифікаційними групами. Використання цих даних дозволяє провести поглиблений техніко-економічний аналіз основного капіталу промисловості регіонів, результати якого могли б лягти в основу формування стратегій та інвестиційних програм розвитку регіонів, а також сприяли здійсненню наукових досліджень відповідної тематики. Однак у офіційних статистичних джерелах на сьогодні інформація щодо стану і вартості основних засобів відсутня.

Окрім того, в періоди значної інфляції (яка спостерігається в Україні упродовж останніх ро-

ків) балансова вартість необоротних активів та основних засобів може суттєво відрізнятися від їх ринкової вартості. З метою уникнення таких розбіжностей підприємства і організації, як правило, здійснюють переоцінку балансової вартості своїх активів до ринкової. У таких випадках зростання балансової вартості може бути наслідком переоцінки активів, а не додаткових інвестицій. Даних про переоцінку активів у офіційних статистичних джерелах також не знайдено. А відтак, глибокі вивчення стану і динаміки основного капіталу промисловості регіонів України потребують необхідного інформаційного статистичного забезпечення.

Перспектива подальших досліджень динаміки основного капіталу полягає в розробці методів підвищення ефективності його використання та обґрунтуванні напрямів і способів його оновлення. Вирішення цих завдань сприятиме ефективній реалізації Середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року [10], зокрема пункту 1.5 “Створення умов для технологічного прориву”.

Список використаних джерел

1. Наявність і стан основних засобів / Основні засоби / Економічна діяльність / Економічна статистика / Статистична інформація [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua> – Назва з титул. екрана.
2. Імплементация Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: економічні виклики та нові можливості : [наук. доповідь] / за ред. В. М. Гейця та Т. О. Осташко ; НАН України, ДУ “Ін-т екон. та прогнозув. НАН України”. – К., 2016. – 184 с.
3. Структурні трансформації в економіці України: динаміка, суперечності та вплив на економічний розвиток : [наук. доповідь] / [Шинкарук Л. В., Бевз І. А., Барановська І. В. та ін.] ; за ред. Л. В. Шинкарук; НАН України, ДУ “Ін-т екон. та прогнозув. НАН України”. – К., 2015. – 304 с.
4. Кіндзерський Ю. В. Промисловість України: стратегія і політика структурно-технологічної модернізації : [монографія] / Ю. В. Кіндзерський ; НАН України, ДУ “Ін-т екон. та прогнозув. НАН України”. – К., 2013. – 536 с.
5. Іщук С. О. Моделювання динаміки вартості основного капіталу виробничих підприємств / С. О. Іщук // Економіка і прогнозування. – 2015. – № 1. – С. 131–139.
6. Іщук С. О. Проблеми і способи модернізації основного капіталу підприємств виробничої сфери регіону / С. О. Іщук // Регіональна економіка. – 2015. – № 2. – С. 136–144.
7. Основний капітал у Західному регіоні України: сучасний стан і перспективні напрями модернізації : [монографія] / [наук. ред. С. О. Іщук] ; НАН України, ДУ “Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього”. – Львів, 2015. – 172 с. (Серія “Регіони: моніторинг, прогнози, моделі”).
8. Методика розрахунку інтегральних регіональних індексів економічного розвитку : затверджена Наказом Державного комітету статистики України від 15.04.2003 р. № 114 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://uazakon.com/documents/date_1a/pg_ibcnog/index.htm
9. Показники балансу великих та середніх підприємств за видами економічної діяльності / Діяльність підприємств / Економічна діяльність / Економічна статистика / Статистична інформація [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua> – Назва з титул. екрана.
10. Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду на період до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=249629697&cat_id=246711250 – Назва з титул. екрана.

References

1. Naiavnist i stan osnovnykh zasobiv. Osnovni zasoby. Ekonomichna diialnist. Ekonomichna statystyka. Statystychna informatsiia. Ofitsiyni sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Availability and condition of fixed assets. Fixed assets. Economic activities. Economic statistics. Statistical information. Official website of the State Statistics Service of Ukraine]. *ukrstat.gov.ua*. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
2. Heyets, V. M., & Ostashko, T. O. (Eds.). (2016). *Implementatsiia Uhody pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu ta YeS: ekonomichni vyklyky ta novi mozhlyvosti [Implementation of the Association Agreement between Ukraine and the EU: economic challenges and new opportunities]*. Kyiv: Institute for Economics and Forecasting of the NAS of Ukraine [in Ukrainian].
3. Shynkaruk, L. V., Bevz, I. A., Baranovska, I. V., Bobukh, I. M., Vdovichen, A. A., Herasimova, O. A., & et al. (2015). *Strukturni transformatsii v ekonomitsi Ukrainy: dynamika, superechnosti ta vplyv na ekonomichni rozvytok [The structural transformations in the economy of Ukraine: dynamics, contradictions and impact on economic development]*. L. V. Shynkaruk (Ed.). Kyiv: Institute for Economics and Forecasting of the NAS of Ukraine [in Ukrainian].
4. Kindzersky, Yu. V. (2013). *Promyslovist Ukrainy: stratehiia i polityka strukturno-tehnolohichnoi modernizatsii [Ukraine industry: strategy and policy of structural and technological modernization]*. Kyiv: Institute for Economics and Forecasting of the NAS of Ukraine [in Ukrainian].
5. Ishchuk, S. O. (2015). Modeliuvannya dynamiky vartosti osnovnoho kapitalu vyrobnychkykh pidpriemstv [Modeling of the cost of fixed capital dynamics for production enterprises]. *Ekonomika i prohnozuvannya – Economics and Forecasting*, 1, 131–139 [in Ukrainian].
6. Ishchuk, S. O. (2015). Problemy i sposoby modernizatsii osnovnoho kapitalu pidpriemstv vyrobnochoi sfery rehionu [Problems and ways of modernization of fixed capital of production sector enterprises in the region]. *Rehionalna ekonomika – Regional economy*, 2, 136–144 [in Ukrainian].
7. Ishchuk, S. O. (Eds.). (2015). *Osnovnyi kapital u Zakhidnomu rehioni Ukrainy: suchasnyi stan i perspektyvni napriamy modernizatsii [The fixed capital of Western region of Ukraine: current status and perspective directions of modernization]*. Lviv: Institute of Regional Research named after M. I. Dolishnyi of the NAS of Ukraine [in Ukrainian].
8. Metodyka rozrakhunku intehralnykh rehionalnykh indeksiv ekonomichnoho rozvytku, zatverdzhena Nakazom Derzhavnoho komitetu statystyky Ukrainy vid 15.04.2003 r. № 114 [Methods of calculation of integral index of regional economic development, approved by the Law of the State Statistics Committee of Ukraine of 15.04.2003 № 216]. *uazakon.com*. http://uazakon.com/documents/date_1a/pg_ibcnog/index.htm [in Ukrainian].
9. Pokaznyky balansu velykykh I serednykh pidpriemstv za vydamy ekonomichnoi diialnosti. Diialnist pidpriemstv. Ekonomichna diialnist. Ekonomichna statystyka. Statystychna informatsiia. Ofitsiyni sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Indicators balance of large and medium enterprises by economic activity. Monetary and finance statistics. Economic activities. Economic statistics. Statistical information. Official website of the State Statistics Service of Ukraine]. *ukrstat.gov.ua*. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
10. Serednostrokovyi plan priorytetnykh dii Uriadu na period do 2020 roku [Medium-Term Plan of Priority Actions for the Government up to 2020]. *www.kmu.gov.ua*. Retrieved from http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=249629697&cat_id=246711250 [in Ukrainian].

Л. И. Созанский,
кандидат экономических наук,
старший научный сотрудник отдела развития
производственной сферы региона и инвестиций,
ГУ “Институт региональных исследований
имени М. И. Долишнего НАН Украины”

Статистическая оценка динамики основного капитала промышленности Украины: межрегиональные сравнения

Выполнено статистическое оценивание динамики основного капитала промышленности регионов Украины по двум показателям: темпу прироста необоротных активов и доле необоротных активов в активах. Проведено ранжирование регионов Украины по значениям интегрального индекса динамики основного капитала.

Ключевые слова: динамика основного капитала, промышленность регионов Украины, статистическая оценка, темп прироста необоротных активов, доля необоротных активов в активах.

L. Yo. Sozanskyy,

PhD in Economics,

*Senior Research Fellow of Department for Development
of Production Sector in Regions and Investment*

Institute for Regional Research named after M. I. Dolishnyi of the NAS of Ukraine

Statistical Assessment of the Capital Dynamics of Industry in Ukraine: Inter-regional Comparison

Rational formation of production facilities in the industrial sector constitutes a priority competitive advantage and factor for its competitiveness. The article's objective is statistical assessment of technological activity in the industrial sector of Ukrainian regions, to highlight patterns of formation and dynamics of fixed assets.

The indicator with critical impact on the dynamics of capital in Ukraine over the period under study is "growth rate of non-current assets".

Of the Ukrainian regions in 2015, the high dynamics of capital in the industry was recorded only in Mykolaiv region. The regions with the medium dynamics of capital can be divided into three subgroups. The first subgroup covers the regions with high shares of non-current assets in the total industrial assets and high growth rate of non-current assets. The second subgroup includes the regions with medium or high shares of non-current assets in the total industrial assets but low growth rates of non-current assets. The third group includes the regions with high shares of non-current assets in the total industrial assets in parallel with negative growth rates of non-current assets. The regions with the low technological activity can be broken into two subgroups: the first one covers regions with medium shares of non-current assets in the total industrial assets and low growth rates of non-current assets; the second one covers regions with medium shares of non-current assets in the total industrial assets and negative growth rates of non-current assets.

The results demonstrate recovering of dynamics of capital in the industry in Southern regions of Ukraine (Mykolaiv and Odesa regions), and in part of the Western regions (Volyn, Transcarpaty, and Chernivtsi regions), in Vinnytsia region, along with its essential decline in Dnipropetrovsk region and three Western regions (Ivano-Frankivsk, Rivne, and Ternopil regions).

Key words: *dynamics of capital, industrial sector of Ukrainian regions, statistical assessment growth rate of fixed assets, share of fixed assets in assets.*

Бібліографічний опис для цитування:

Созанський Л. Й. Статистична оцінка динаміки основного капіталу промисловості України: міжрегіональні порівняння / Л. Й. Созанський // Статистика України. – 2017. – № 1. – С. 47–55.